



ПО 15 Патопсихологія

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Освітня програма	<i>Прикладна психологія</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна), дистанційна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>3 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кред. ЄКТС / 150 годин лекції – 36 годин, семінарські – 36 годин, самостійна робота – 78 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>МКР, екзамен</i>
Розклад занять	<i>Лекції: 1 (перший тиждень та другий тиждень) Практичні заняття: 1 (перший тиждень та другий тиждень) https://schedule.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>https://psy.kpi.ua/chumakov/ Чумаков Володимир Олексійович викладач кафедри</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/NzU0MjgzMTIyMjc4?cjc=ppo2knk</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Патопсихологія — це галузь психологічної науки, що спеціалізується на вивченні психічних розладів та їх проявів через аналіз патологічних аспектів психічної діяльності людини. Курс спрямований на формування у здобувачів вищої освіти професійних знань про природу та особливості відхилень у психічній діяльності, їх класифікацію, етіологію та патогенез, а також на ознайомлення із сучасними методами діагностики та лікування.

Програма дисципліни «Патопсихологія» передбачає детальне вивчення порушень функціонування нервової системи та їх впливу на формування психічних розладів. Зокрема, важливим аспектом є розуміння біогенетичної детермінованості, індивідуальних психофізіологічних якостей людини та її поведінки. Ці знання є важливими для аналізу, та подальшої оцінки особливостей, розвитку та динаміки психічних процесів і станів, а також для глибшого розуміння природи патологічних психічних проявів з метою їх подальшого ефективного лікування.

Навчальна дисципліна складається з лекційних та семінарських занять, в яких міститься достатня кількість демонстраційних матеріалів, що дозволяє спростити засвоєння матеріалу. Наводяться приклади (результати досліджень, наукових експериментів, аналізи клінічних випадків), надається велика кількість практичних порад, які здобувач вищої освіти можуть застосовувати в майбутній практиці.

Предметом навчальної дисципліни «Патопсихологія» є специфіка порушень психічної діяльності та структури особистості при різних психічних розладах.

Мета полягає в ознайомленні здобувачів вищої освіти із ключовими концепціями, теоріями та методами, що використовуються для розуміння та аналізу психічних розладів. Формування у здобувачів вищої освіти глибоких теоретичних та практичних знань з основ патопсихології, загальної психопатології та психіатрії; ознайомлення з найпоширенішими відхиленнями у психічній діяльності людини; розвиток навичок проводити психологічний аналіз ситуацій у взаємодії з особами, які мають відхилення психічного розвитку; вивчення походження і сутності психічних розладів, їх клінічних проявів, лікування і профілактики. Розкриття змісту професійної термінології, класифікацій, категорій, цілей, завдань, принципів, та деяких проблем сучасної патопсихології; формування наукових уявлень про особливості роботи психічної сфери людини при психічних розладах та розладах поведінки.

Основні завдання вивчення дисципліни полягають в теоретичній та практичній підготовці здобувачів вищої освіти фаху з питань: розуміння сутності різних теоретичних підходів до аналізу проблем патопсихології; Оволодіння знаннями про класифікацію та діагностику психічних розладів, включаючи ознаки, симптоми та синдроми, а також про сучасні теоретичні концепції та практичні методики їх вивчення; Використання теоретичних основ патопсихології для усвідомлення механізмів, що лежать в основі психічних розладів, і ролі різних аспектів психічної діяльності в патологічних процесах; Застосування науково-доказових методів у вивченні патопсихологічних явищ, включаючи нейропсихологічні дослідження та клінічні методики, для виявлення закономірностей у розвитку та прояві психічних розладів; Аналіз психофізіологічних процесів і станів людини у контексті психічних розладів, включаючи вивчення їхнього впливу на загальну функціональність особистості та соціальну адаптацію.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти:

загальних компетентностей:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1);
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);
- Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 10);
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 11);
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності (ЗК 12);
- Здатність та готовність впроваджувати наукові основи та рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, засоби фізичного, психічного, психологічного і духовного розвитку особистості й самовдосконалення (ЗК 13);

фахових компетентностей:

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (ФК 1);
- Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду, розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (ФК 2);
- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання). (ФК 3);
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (ФК 4);
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формувати аргументовані висновки та рекомендації (ФК 7);

- Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема, внаслідок війни). (ФК 8);
- Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту (ФК 9);
- Здатність дотримуватися норм професійної етики (ФК 10);

Програмні результати навчання:

- Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання, ефективність власних дій (ПРН 1);
- Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ у контексті професійних завдань (ПРН 2);
- Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання). (ПРН 9);
- Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема, внаслідок війни). (ПРН 11);
- Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (ПРН 16);
- Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним і демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності (ПРН 17);
- Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та, за потреби, визначати зміст запиту до супервізії (ПРН 18);
- Керувати процесами коригуючого впливу в ході психологічних консультацій (ПРН 21);

Комунікація з викладачем є невід'ємною частиною освітнього процесу як під час навчальних занять, так і в межах консультацій, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується classroom.google.com, електронна пошта, загальні групи в соц. мережах.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувач вищої освіти у бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Навчальна дисципліна «Патопсихологія» логічно пов'язана з такими дисциплінами, як «Психологія здоров'я», «Анатомія нервової системи та фізіологія вищої нервової діяльності», «Загальна психологія з практикумом. Частина 1. Психічні процеси», «Основи психологічного консультування» тощо.

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опановувати дисципліни циклів професійної підготовки.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Патопсихологія як галузь психологічної науки	6	2	2	2
Тема 2. Методологія патопсихологічного дослідження	6	2	2	2
Тема 3. Проблема психічної норми й патології психічного розвитку	7	2	2	3
Тема 4. Порушення відчуття, сприймання	7	2	2	3
Тема 5. Порушення уваги	7	2	2	3
Тема 6. Порушення пам'яті та інтелекту	7	2	2	3
Тема 7. Порушення мислення	7	2	2	3
Тема 8. Порушення мовлення	7	2	2	3
Тема 9. Розлади емоційної сфери	7	2	2	3
Тема 10. Психомоторні розлади	7	2	2	3
Тема 11. Розлади свідомості та самосвідомості особистості	6	2	2	2
Тема 12. Патопсихологічні реєстр-синдроми	6	2	2	2
Тема 13. Органічні синдроми	6	2	2	2
Тема 14. Невротичні розлади	6	2	2	2
Тема 15. Розлади особистості та поведінки в зрілому віці	6	2	2	2
Тема 16. Патопсихологічна семіотика	6	2	2	2
Тема 17. Психотерапія та соціотерапія	6	2	2	2
Тема 18. Основи психопрофілактики	6	2	2	2
Підготовка до МКР	4			4
Підготовка до екзамену	30			30
Всього годин	150	36	36	78

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Шкарлатюк, К. І. Патопсихологія : навч. посіб. / Катерина Шкарлатюк. — Луцьк : Вежа Друк, 2022. — 155 с. Доступно за посиланням: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20998/1/Patopsykholohiia.pdf>
2. Патопсихологія: курс лекцій / укл. Л. І. Казміренко, С. Б. Власенко. — Київ: НАВС, 2022. — 136 с. Доступно за посиланням: <https://elar.naiu.kiev.ua/items/0a3c58c4-be99-4c11-83d2-0b1caf74c8a5>
3. Корнієнко, В. В. Патопсихологія : навч. посіб. / В. В. Корнієнко. — Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. — 120 с. Доступно за посиланням: https://er.dduvs.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/13509/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D0%9F%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf?sequence=1&isAllowed=y
4. Клевець, Л. М. Патопсихологія: практикум : навчальний посібник / Л. М. Клевець, В. І. Хоменко; Державний податковий університет. — Ірпінь, 2024. — 122 с. Доступно за посиланням: <https://dpu.edu.ua/images/Documents/NAUKA/Naukova%20biblioteka/Navcalno-metodicna%20literatura/P/Patopsihologia%20praktikum.pdf>

5. Юр'єва, Л. М., Лінський, І. В., Марута, Н. О., & Пилягіна, Г. Я. Клінічна суїцидологія: підручник для лікарів-психіатрів, лікарів-психіатрів дитячих, лікарів-наркологів, лікарів-психотерапевтів, лікарів-реабілітологів, медичних психологів та лікарів загальної практики — сімейної медицини. — Харків: Видавець Строков Д. В., 2020. — 301 с. **Друковане видання з фонду бібліотеки КНД** Доступно за посиланням: https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000615664&local_base=KPI01
6. Медична психологія: підручник / за редакцією академіка С. Д. Максименка. Том І. — 3-є вид. доробл. і доповн. — Київ: «Видавництво Людмила», 2023. — 512 с. Доступно за посиланням: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735924/1/Part1_%D0%B8%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B0%20%20%281%29_7%20%284%29.pdf

4.2 Допоміжна література:

1. Гуртовенко, Н. В. Навички soft skills під час проведення патофизиологічного дослідження. // Габітус. — 2023. — Вип. 45. — С. 284-288. Доступно за посиланням: http://nbuv.gov.ua/UJRN/habit_2023_45_48
2. Чабан, О. С., Хаустова, О. О. Медико-психологічні наслідки дистресу війни в Україні: що ми очікуємо та що потрібно враховувати при наданні медичної допомоги? // Український медичний часопис. — 2022. — № 4. — С. 8-18. Доступно за посиланням: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UMCh_2022_4_5
3. Шинкаренко, І. О. Сім'я в умовах війни: психологічні, психосоціальні та психопатологічні проблеми. // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. — 2022. — № 2. — С. 554-562. Доступно за посиланням: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvds_2022_2_85
4. Штих, І. І. Теоретичні основи розуміння поняття норми в патофизиології. // Вісник Національного університету оборони України. — 2021. — Вип. 3. — С. 134-142. Доступно за посиланням: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnaou_2021_3_18
5. Бурлакова, І. А., Корнієнко, В. В. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Клінічна психологія». — Дніпро : ДДУВС, 2023. — 88 с. Доступно за посиланням: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/13407>
6. Дослідницькі методи в різних галузях практичної психології : навч. посіб. / І. М. Грицюк, Л. І. Магдисюк. — Луцьк : ВежаДрук, 2022. — 248 с. Доступно за посиланням: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20870/1/Doslidn%20met_rizn_hal_prakt_psykhol.pdf
7. Ільїна, Н. М. Клінічна психологія: навчальний посібник. — Суми: Університетська книга, 2020. — 163 с. Доступно за посиланням: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/2131/1/%D0%BA%D0%BB%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>
8. Лісовенко, А. Ф. Медична психологія: методичні рекомендації (для самостійної підготовки здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології) / А. Ф. Лісовенко. — Одеса: Фенікс, 2020. — 60 с. Доступно за посиланням: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c423048a-5e5c-4c6b-a0d8-b60323389f34/content>
9. Медична психологія : підруч. ; за заг. ред. докт. мед. наук, проф. І. Д. Спіріної. — Дніпро : ЛПА, 2022. — 300 с. Доступно за посиланням: <http://dgu.com.ua/bitstream/123456789/629/1/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9C%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%202022.pdf>
10. Психічне здоров'я особистості: підручник для вищих навчальних закладів / С. Д. Максименко, Я. В. Руденко, А. М. Кушнерьова, В. М. Невмержицький. — Київ: «Видавництво Людмила», 2021. — 438 с. Доступно за посиланням: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733985/1/2_%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5%20%D0%B7%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%20%D0%9A%D1%83%D1%88%D0%BD%D0%B0%D1%80%20%D0%9D%D0%B5%D0%B2%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%B6.pdf

11. Kaess, M., Klar, J., Kindler, J., Parzer, P., Brunner, R., Carli, V.,... Wasserman, D. (2021). Excessive and pathological Internet use - Risk-behavior or psychopathology? ADDICTIVE BEHAVIORS, 123, Article 107045. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2021.107045>

12. Olthof, M., Hasselman, F., Maatman, F., Bosman, A., & Lichtwarck-Aschoff, A. (2023). Complexity Theory of Psychopathology. JOURNAL OF PSYCHOPATHOLOGY AND CLINICAL SCIENCE, 132(3), 314-323. <https://doi.org/10.1037/abn0000740>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1	Тема 1. Патопсихологія як галузь психологічної науки. Предмет та завдання патопсихології. Співвідношення патопсихології з суміжними дисциплінами (нейропсихологією, психіатрією, дефектологією); Історія розвитку патопсихології та психіатрії. Наукові, практичні та методологічні передумови виокремлення патопсихології в самостійну галузь психологічного знання; невідповідність поняття “особистість” у психіатрії, психології, соціології та філософії; Вплив психіатричних концепцій на становлення патопсихології (Е. Крепелін, Е. Блейлер, К. Ясперс та ін.). Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте основні принципи та завдання патопсихології, вказуючи на відмінності між цією дисципліною та нейропсихологією. Які основні аспекти патопсихології визначають її роль у вивченні психічних розладів? 2. Визначте ключові наукові та методологічні передумови, які сприяли виокремленню патопсихології як самостійної галузі. Які основні етапи розвитку цього напрямку можна виділити? 3. Порівняйте підходи до визначення поняття «особистість» у психіатрії та психології. Які потенційні наслідки ці відмінності мають для діагностики та лікування психічних розладів? 4. Охарактеризуйте вплив психіатричних концепцій на становлення патопсихології. Як внески таких вчених, як Е. Крепелін, Е. Блейлер та К. Ясперс, сформували сучасні уявлення про психічні захворювання?
2	Тема 2. Методологія патопсихологічного дослідження. Патопсихологічне дослідження. Основні завдання та етапи патопсихологічного дослідження. Різновиди патопсихологічних досліджень. Вимоги до змісту та проведення патопсихологічного дослідження. Специфіка патопсихологічного експерименту. Виявлення ефективності навчального експерименту, психокорекційної, психотерапевтичної роботи; клінічне інтерв'ю та спостереження за поведінкою клієнта під час дослідження; психодіагностичні методики. Деонтологічні та інші етичні аспекти діяльності під час проведення патопсихологічного дослідження. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте основні етапи патопсихологічного дослідження. Як кожен з цих етапів впливає на результати дослідження та його точність? 2. Визначте різновиди патопсихологічних досліджень. Які специфічні особливості має кожен вид, і в яких випадках доцільно використовувати той чи інший підхід?

	3. Які переваги та обмеження має кожен метод у контексті збору інформації про психічний стан клієнта? 4. Охарактеризуйте деонтологічні та етичні аспекти проведення патопсихологічного дослідження. Які принципи етики повинні дотримуватись при проведенні досліджень для забезпечення якості та точності результатів?
3	Тема 3. Проблема психічної норми й патології психічного розвитку. Поняття про психічну норму і патологію, про психічне і психологічне здоров'я. Методологічні підходи у визначенні психічної норми і патології. Критерії психічної норми і патології. Ненормативний розвиток. Психічний дизонтогенез та його критерії. Визначення патопсихологічного симптомокомплексу. Структура дефекту. Первинні й вторинні дефекти. Класифікатори розладів DSM-5-TR та МКБ-10, МКБ-11. Їх характеристика. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте методологічні підходи до визначення психічної норми і патології. Які основні теоретичні моделі використовуються для оцінки психічного здоров'я, і як вони впливають на розуміння психічних розладів? 2. Визначте критерії психічної норми і патології. Як ці критерії допомагають у діагностиці та класифікації психічних розладів? Які основні відмінності між нормою і патологією? 3. Порівняйте класифікатори розладів DSM-5-TR та МКБ-10/МКБ-11. Які основні відмінності і переваги має кожна система, і як ці класифікатори впливають на діагностику і лікування психічних розладів? 4. Охарактеризуйте поняття психічного дизонтогенезу. Які критерії визначають цей стан, і як він впливає на розвиток особистості? Які відмінності між первинними і вторинними дефектами, і як вони впливають на міжфункціональну взаємодію?
4	Тема 4. Порушення відчуття, сприймання. Види відчуттів. Функції відчуттів. Класифікація порушення відчуттів (анестезія, гіпостезія, гіперестезія, парестезія, сенестопатія). Основні критерії їх диференціації. Чинники, що можуть впливати на виникнення цих порушень. Види патопсихологічних розладів при порушеннях сприйняття і їхнє патопсихологічне обґрунтування: агнозії. Мозкова локалізація агнозій. Клінічна, психологічна феноменологія та психологічні механізми порушень сприйняття; розлади сприйняття (ілюзії, галюцинації, психосенсорні розлади: макропсія, мікропсія, метаморфопсія, аутометаморфопсія.); роль перевантаження аналізаторів і недостатності інформації у виникненні порушень сприйняття; порушення особистісного, дереалізація та деперсоналізація, сенсорна депривація. Клінічні кейси. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте види відчуттів та їх функції. Яким чином відчуття сприяють адаптації організму до навколишнього середовища? 2. Визначте та класифікуйте основні порушення відчуттів (анестезія, гіпостезія, гіперестезія, парестезія, сенестопатія). Які основні критерії диференціації цих порушень, і які чинники можуть впливати на їх виникнення? 3. Порівняйте різні види патопсихологічних розладів при порушеннях сприйняття, такі як агнозії, ілюзії, галюцинації, макропсія, мікропсія, метаморфопсія, аутометаморфопсія. Які інсують патопсихологічні механізми цих розладів і як мозкова локалізація агнозій впливає на їх прояви?

	4. Охарактеризуйте роль перевантаження аналізаторів і недостатності інформації у виникненні порушень сприйняття, таких як дереалізація, деперсоналізація і сенсорна депривація. Які клінічні та психологічні механізми сприяють розвитку цих станів?
5	Тема 5. Порушення уваги. Види уваги. Теорії та концепції феномену уваги. Властивості уваги. Основні порушення уваги. Основні методи дослідження порушень уваги. Зв'язок порушень пам'яті з порушенням уваги і розумової працездатності. Порушення уваги при психічних розладах (депресія, тривожні розлади, шизофренія). Дефіцит уваги (ADHD) у дітей та дорослих. Роль когнітивних змін і старіння. Вплив нейродегенеративних захворювань на увагу (хвороба Альцгеймера, деменція). Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте основні види уваги та їх функції. Які теорії та концепції найбільше вплинули на розуміння феномену уваги і як вони пояснюють різні властивості уваги? 2. Визначте основні порушення уваги та методи їх дослідження. Які методи є найбільш ефективними для оцінки порушень уваги, і як ці методи допомагають у діагностиці та лікуванні? 3. Порівняйте порушення уваги при різних психічних розладах, таких як депресія, тривожні розлади та шизофренія. Як ці порушення впливають на загальний стан психічного здоров'я та когнітивні функції? 4. Охарактеризуйте вплив когнітивних змін і старіння на увагу. Яким чином нейродегенеративні захворювання, такі як хвороба Альцгеймера та деменція, впливають на функціонування уваги у пацієнтів?
6	Тема 6. Порушення пам'яті та інтелекту. Види пам'яті, їхня класифікація. Процеси пам'яті. Розлади пам'яті: безпосередньої, опосередкованої. Корсаковський синдром. Порушення модально-специфічних та модально-неспецифічних видів пам'яті. Зв'язок порушень пам'яті з порушенням уваги і розумової працездатності. Амнезія та її форми. Парамнезія та її види. Особливості порушення пам'яті при психічних захворюваннях. Основні методи дослідження порушень пам'яті. Порушення мотиваційного компоненту пам'яті. Ефект Зейгарнік. Порушення динамічного компоненту мнестичної діяльності. Порушення інтелекту. Розлади інтелекту в структурі патопсихологічних синдромів. Методи патопсихологічного дослідження розладів інтелекту. Форми розумової недорозвиненості та їх аудіовізуальні маркери. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте основні види пам'яті та їх класифікацію. Які процеси пам'яті (запам'ятовування, зберігання, відтворення) найбільш важливі для розуміння пам'яті як когнітивної функції? 2. Визначте різні форми амнезії та їх основні відмінності. Як амнезія впливає на різні аспекти пам'яті, і які можливі причини цього розладу? 3. Порівняйте між собою різні види порушень пам'яті. Як ці порушення впливають на інші когнітивні функції і які є основні методи їх дослідження? 4. Охарактеризуйте порушення пам'яті при психічних захворюваннях органічного генезу, таких як Корсаковський синдром. Які особливості цих порушень та які методи дослідження є найбільш ефективними для їх оцінки?
7	Тема 7. Порушення мислення. Види мислення. Основні операції мислення. Форми мислення. Психологічні

	механізми та клінічна феноменологія розладів мислення; психологічні, у тому числі психоаналітичні, теорії розладів мислення; підходи до вивчення мислення; Клінічна і психологічна феноменологія порушень мислення, основні критерії їх диференціації. Клінічні й психологічні підходи до порушень мислення. Основні методи дослідження порушень мислення. Розлади динаміки мислення та їх характеристика. Розлади форми мислення та їх характеристика. Розлади змісту мислення та їх характеристика: патологія суджень: нав'язливі (обсесії), надцінні та маячні ідеї; Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте різні види мислення та основні операції, що його складають. Яким чином ці операції впливають на когнітивні процеси та які форми мислення існують? 2. Визначте психологічні механізми та клінічну феноменологію розладів мислення. Які основні критерії використовуються для диференціації цих розладів, і які психоаналітичні теорії можуть пояснити їх появу? 3. Порівняйте клінічні і психологічні підходи до вивчення розладів мислення. Які основні методи дослідження використовуються для оцінки різних аспектів порушень мислення, таких як динаміка, форма і зміст мислення? 4. Охарактеризуйте розлади динаміки мислення, розлади форми мислення та розлади змісту мислення. Які специфічні характеристики і клінічні прояви мають патології суджень, такі як нав'язливі ідеї, надцінні та маячні ідеї?
8	Тема 8. Порушення мовлення. Поняття про мовлення. Види мовлення. Основні методи дослідження порушень мовлення. Етіопатогенез мовних розладів; види афазій; дефекти мовлення, їх мозкова локалізація, структура дефекту при афазіях. порушення фонаційного (голосотворюючого) оформлення вимовної сторони мовлення структурно-семантичне системне порушення мовлення. РАС - порушення мовленнєвої діяльності як засобу спілкування. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте основні види мовлення та їх функції. Як ці види мовлення впливають на процес комунікації, і які методи використовуються для їх дослідження? 2. Визначте етіопатогенез мовних розладів та опишіть різні види афазій. Які основні дефекти мовлення характерні для кожного типу афазії, і яка їх мозкова локалізація? 3. Порівняйте порушення фонаційного (голосотворюючого) оформлення вимовної сторони мовлення з структурно-семантичними системними порушеннями мовлення. Які специфічні характеристики і клінічні прояви мають ці порушення? 4. Охарактеризуйте порушення мовленнєвої діяльності при РАС (розлади аутистичного спектра). Як ці порушення впливають на засоби спілкування, і які основні методи дослідження використовуються для їх оцінки?
9	Тема 9. Розлади емоційної сфери. Поняття про емоції та їх характеристики. Основні теорії емоцій. Різновиди емоцій. Властивості емоцій. Різновиди емоційних порушень. Типові форми емоційних розладів: Афект та його різновиди. Розлади настрою. Апатія. Емоційні синдроми. Вегето-вісцеральні прояви, супутні емоційним порушенням. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки:

	1. Охарактеризуйте основні теорії емоцій, такі як теорія Джеймса-Ланге, теорія Кеннона-Барда та теорія Шахтера-Сінгера. Які ключові відмінності між цими теоріями та як вони пояснюють природу емоцій? 2. Визначте різновиди емоцій та їх властивості. Яким чином різні емоції можуть впливати на психологічний і фізичний стан людини? Які є основні класифікації емоцій? 3. Порівняйте типові форми емоційних розладів, такі як афект, розлади настрою, і апатія. Які специфічні характеристики і клінічні прояви кожного з цих розладів? 4. Охарактеризуйте вегето-вісцеральні прояви, які супроводжують емоційні порушення. Як ці прояви можуть впливати на загальний стан здоров'я?
10	Тема 10. Психомоторні розлади та розлади вольової діяльності. Поняття волі. Види вольових якостей. Етапи складної вольової дії. Зовнішні та внутрішні перешкоди волі. Методи дослідження порушення довільних рухів. Розлади психомоторики: апраксія, диспраксія. Їх мозкова локалізація. Патологічні зміни вольової сфери: Парабулія та її прояви. Розлади потягів та перверзії: загальна характеристика. Розлади харчового потягу: причини та прояви. Розлади статевого потягу. Перекручення потягів: розлад інстинкту самозбереження, сексуальні перверзії. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте поняття волі та різні види вольових якостей. Які основні етапи складної вольової дії, і як вони впливають на реалізацію вольових завдань? 2. Визначте зовнішні та внутрішні перешкоди волі. Як ці перешкоди можуть впливати на процес прийняття рішень і реалізацію вольових актів? 3. Порівняйте розлади психомоторики, такі як апраксія та диспраксія. Яка їх мозкова локалізація і які основні клінічні прояви цих розладів? 4. Охарактеризуйте патологічні зміни вольової сфери, такі як парабулія, і розлади потягів та перверзії. Які є причини і прояви розладів харчового та статевого потягу, і як вони впливають на поведінку людини?
11	Тема 11. Розлади свідомості та самосвідомості особистості. Розуміння свідомості у філософії, психіатрії та психології; психологічна характеристика порушень свідомості (оглушення, онейроїду, делірію, затьмарення, псевдодеменції); проблема свідомого та несвідомого у психології та патопсихології; Розлади особистості. Характеристика основних розладів особистості. Методи патопсихологічного дослідження розладів особистості. Розлади свідомості. Методи дослідження розладів свідомості. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте різні підходи до розуміння свідомості у філософії, психіатрії та психології. Які ключові відмінності між цими підходами і як вони впливають на розуміння свідомого та несвідомого? 2. Визначте психологічну характеристику порушень свідомості, таких як оглушення, онейроїд, делірій, затьмарення та псевдодеменції. Які основні клінічні прояви кожного з цих станів і як вони впливають на когнітивну функцію? 3. Порівняйте основні розлади особистості, такі як параноїдний, шизоїдний, obsесивно-компульсивний та інші. Які основні характеристики та клінічні прояви кожного з цих розладів, і як вони впливають на функціонування особистості? 4. Охарактеризуйте методи патопсихологічного дослідження розладів особистості та розладів свідомості. Які основні методи використовуються

	для оцінки цих розладів, і як ці методи допомагають у діагностиці та лікуванні?
12	Тема 12. Патопсихологічні реєстр-синдроми. Патопсихологічні реєстр-синдроми: (шизофренічний, афективно-ендогенний, олігофренічний, екзогенно-органічний, ендogenousноорганічний, особистісно-аномальний, психогеннопсихотичний, психогенно-невротичний); характеристики типових патопсихологічних реєстрсиндромів у хворих з різними формами психічних захворювань. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте різні типи патопсихологічних реєстр-синдромів, такі як шизофренічний, афективно-ендогенний, і олігофренічний. Які основні клінічні прояви та діагностичні критерії кожного з цих синдромів? 2. Охарактеризуйте типові патопсихологічні реєстр-синдроми у хворих з різними формами психічних захворювань. Які клінічні відмінності і спільні риси можна спостерігати у цих синдромів у пацієнтів з різними психічними розладами?
13	Тема 13. Органічні синдроми. Визначення органічних синдромів: що таке органічні синдроми і як вони відрізняються від інших типів синдромів. Класифікація органічних синдромів Основні типи органічних синдромів: Класифікація за етіологією: первинні та вторинні органічні синдроми, їхні причини та особливості. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Що таке органічні синдроми і як вони відрізняються від інших типів синдромів? Які ключові ознаки та особливості органічних синдромів, що дозволяють їх диференціювати? 2. Визначте класифікацію органічних синдромів. Які основні категорії органічних синдромів існують, і як вони групуються за різними критеріями, такими як етіологія та клінічна картина? 3. Охарактеризуйте основні типи органічних синдромів. Які є основні симптоми та прояви для кожного з типів, і як ці типи впливають на функціонування пацієнта?
14	Тема 14. Невротичні розлади. Визначення невротичних синдромів. Невротичні розлади, їх характеристика та відмінності від інших психічних розладів. Класифікація невротичних розладів. Етіологія та патогенез невротичних розладів. Основи діагностики невротичних розладів. Клінічні методи, психометричні тести, диференціальна діагностика. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Що таке невротичні синдроми, і як вони відрізняються від інших психічних розладів? Які ключові характеристики невротичних синдромів і як вони впливають на психічний стан пацієнта? 2. Охарактеризуйте класифікацію невротичних розладів. Які основні категорії невротичних розладів існують, і як ці розлади групуються за симптоматикою та клінічною картиною? 3. Визначте етіологію та патогенез невротичних розладів. Які основні чинники можуть сприяти розвитку невротичних розладів, і як ці чинники впливають на їх формування та прояви? 4. Які основи діагностики невротичних розладів? Охарактеризуйте клінічні

	методи, психометричні тести та процес диференціальної діагностики. Як ці методи використовуються для визначення невротичних розладів та відрізнення їх від інших психічних розладів?
15	Тема 15. Розлади особистості та поведінки в зрілому віці. Визначення розладів зрілої особистості. Специфічні розлади особистості. Причини та умови їх виникнення. Змішані і інші розлади особистості. Стійкі зміни особистості, що не пов'язані з пошкодженням, або хворобою головного мозку, особливості поведінки, когнітивної, та афективної сфер. Розлади звичок та потягів. Розлади статевої ідентифікації. Антисоціальний особистісний розлад: клінічні ознаки антисоціального розладу. Межовий особистісний розлад. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Що таке розлади зрілої особистості? Які специфічні розлади особистості існують, і які основні клінічні характеристики кожного з них? Як ці розлади впливають на поведінку та функціонування особистості? 2. Визначте причини та умови виникнення розладів зрілої особистості. Які соціальні, психологічні та біологічні чинники можуть сприяти розвитку таких розладів? 3. Охарактеризуйте змішані і інші розлади особистості. Які є основні стійкі зміни особистості, що не пов'язані з пошкодженням або хворобою головного мозку? Як ці зміни впливають на поведінку, когнітивну та афективну сфери? 4. Які особливості розладів звичок та потягів, а також розладів статевої ідентифікації існують? Які клінічні ознаки антисоціального особистісного розладу та межового особистісного розладу? Як ці розлади впливають на соціальну функціональність і міжособистісні стосунки?
16	Тема 16. Патопсихологічна семіотика. Визначення та роль патопсихологічної семіотики в психологічній галузі знань. Основні типи симптомів (позитивні, негативні). Шизофренічний реєстр; Депресивні розлади; Епілепсія; Старече слабоумство; Пресенільні деменції; Церебральний атеросклероз; Наслідки закритої черепно-мозкової травми їх класифікація, етіологія, патогенез. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Що таке патопсихологічна семіотика і яка її роль у психологічній галузі знань? Як патопсихологічна семіотика допомагає в діагностиці та аналізі психічних розладів? 2. Визначте основні типи симптомів психічних розладів: позитивні та негативні. Які клінічні прояви відносяться до кожного типу, і як ці симптоми впливають на загальну картину психічного розладу? 3. Охарактеризуйте шизофренічний реєстр, депресивні розлади, епілепсію, старече слабоумство, пресенільні деменції та церебральний атеросклероз. Які є основні симптоми, класифікація, етіологія та патогенез кожного з цих станів? 4. Які наслідки закритої черепно-мозкової травми можуть виникати і як їх класифікують? Яка є етіологія і патогенез цих наслідків, і як вони впливають на когнітивні та емоційні функції пацієнта?
17	Тема 17. Психотерапія та соціотерапія. Введення в психотерапію та соціотерапію. Методи принципи та техніки психотерапії. Когнітивно-поведінкова терапія. Психоаналітична терапія. Гештальт-терапія. Сімейна терапія. Інші сучасні підходи. Роль психотерапевта і пацієнта. Етичні аспекти та межі професії. Роль супервізії та професійного розвитку.

	Перспективи розвитку галузі. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Охарактеризуйте основні методи та принципи психотерапії. Як різні методи психотерапії (когнітивно-поведінкова, психоаналітична, гештальт-терапія, сімейна терапія) відрізняються один від одного і в яких випадках вони використовуються? 2. Яка роль психотерапевта та пацієнта у процесі терапії? Які є основні етапи психотерапевтичного процесу, і як співпраця між психотерапевтом і пацієнтом впливає на ефективність терапії? 3. Визначте етичні аспекти та межі професії психотерапевта. Які є основні етичні принципи, що керують практикою психотерапії, і як забезпечується дотримання цих принципів у практичній діяльності? 4. Охарактеризуйте роль супервізії та професійного розвитку у сфері психотерапії. Як супервізія впливає на якість терапії та професійний розвиток психотерапевта? Які є перспективи розвитку галузі психотерапії, і які сучасні підходи можуть вплинути на її подальший розвиток?
18	Тема 18. Основи психопрофілактики. Введення в психопрофілактику. Визначення та мета психопрофілактики. Основні принципи та завдання психопрофілактики. Психопрофілактика в різних сферах життя: в освіті (школах, університетах) на робочому місці, в родині та соціальних групах. Психопрофілактика у дорослих та у літніх людей. Сучасні тренди та інновації в психопрофілактиці. Роль психопрофілактики в системі охорони психічного здоров'я. Методи оцінки ефективності психопрофілактики. Методи моніторингу та оцінки результативності психопрофілактичних програм та інтервенцій. Проведення модульної контрольної роботи. Завдання на СРС: Питання для самоперевірки: 1. Що таке психопрофілактика, і яка її мета? Які основні принципи та завдання психопрофілактики в контексті запобігання психічним розладам та підтримки психічного здоров'я? 2. Як психопрофілактика реалізується в різних сферах життя, таких як освіта (школи, університети), робоче місце, родина та соціальні групи? Які специфічні стратегії та підходи використовуються в цих сферах? 3. Які є особливості психопрофілактики для дорослих та літніх людей? Як психопрофілактичні програми адаптуються для різних вікових груп і які є основні підходи до кожної з них? 4. Які сучасні тренди та інновації в психопрофілактиці можна виділити? Які методи використовуються для оцінки ефективності психопрофілактики, моніторингу та оцінки результативності психопрофілактичних програм та інтервенцій?

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять: система семінарських (практичних) дає можливість вирішення таких основних завдань:

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- володіння здобувачами вищої освіти методами психодіагностики;
- ознайомлення і практичне оволодіння навиками застосування та інтерпретації результатів;
- виховання у здобувачів логічного мислення і творчого підходу до вивчення психічних явищ;

- здатність самостійно обирати й застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій для психологічного дослідження;
- здатність аналізувати й оцінювати достовірність одержаних результатів психологічних досліджень, формулювати на їх основі аргументовані висновки та рекомендації;
- здатність презентувати результати власних досліджень усно і письмово, за допомогою мультимедійних засобів;
- здатність бути критичним і самокритичним.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	Тема 1. Патопсихологія як галузь психологічної науки. 1.Предмет та завдання патопсихології. Співвідношення патопсихології з суміжними дисциплінами (нейропсихологією, психіатрією, медичною психологією); 2.Історія розвитку патопсихології та психіатрії. 3.Наукові, практичні та методологічні передумови виокремлення патопсихології в самостійну галузь психологічного знання; 4.Невідповідність поняття “особистість” у психіатрії, психології, соціології та філософії; 5.Вплив психіатричних концепцій на становлення патопсихології (Е. Крепелін, Е. Блейлер, К. Ясперс та ін.). Завдання на СРС: 1. Об’єкт та предмет вивчення патопсихології, які основні завдання патопсихології? Як патопсихологія співвідноситься з суміжними дисциплінами, такими як нейропсихологія, психіатрія та дефектологія? 2. Охарактеризуйте історію розвитку патопсихології та психіатрії. Які ключові етапи та події вплинули на становлення цих дисциплін, і чому їх розвиток взаємопов’язаний? 3. Які наукові, практичні та методологічні передумови стали основою для виокремлення патопсихології в самостійну галузь психологічного знання? Як ці передумови вплинули на формування патопсихологічної науки? 4. Проаналізуйте невідповідність поняття "особистість" у різних наукових дисциплінах: психіатрії, психології, соціології та філософії. Як різні підходи до визначення особистості впливають на діагностику та лікування психічних розладів?
2	Тема 2. Методологія патопсихологічного дослідження. 1.Патопсихологічне дослідження. Основні завдання та етапи патопсихологічного дослідження. Різновиди патопсихологічних досліджень. Вимоги до змісту та проведення патопсихологічного дослідження. Специфіка патопсихологічного експерименту. 2.Виявлення ефективності навчального експерименту, психокорекційної, психотерапевтичної роботи; 3.Клінічне інтерв’ю та спостереження за поведінкою клієнта під час дослідження; 4.Психодіагностичні методики. 5.Деонтологічні та інші етичні аспекти діяльності під час проведення патопсихологічного дослідження. Завдання на СРС: 1. Які основні завдання та етапи патопсихологічного дослідження? Які різновиди патопсихологічних досліджень існують, і які вимоги пред’являються до змісту та проведення патопсихологічного дослідження? Які особливості має патопсихологічний експеримент у порівнянні з іншими видами досліджень? 2. Які методи використовуються для оцінки ефективності навчального експерименту, психокорекційної та психотерапевтичної роботи? Як можна виміряти результати та вплив цих інтервенцій на психічний стан та поведінку пацієнтів? 3. Як проводиться клінічне інтерв’ю та спостереження за поведінкою клієнта під час патопсихологічного дослідження? Які аспекти потрібно враховувати для

	забезпечення точності та надійності цих методів? 4. Які психодіагностичні методики використовуються в патопсихологічному дослідженні? Як вибір методик впливає на результати діагностики та аналізу психічного стану?
3	Тема 3. Проблема психічної норми й патології психічного розвитку. 1.Поняття про психічну норму і патологію, про психічне і психологічне здоров'я. 2.Методологічні підходи у визначенні психічної норми і патології. Критерії психічної норми і патології. 3.Ненормативний розвиток. Психічний дизонтогенез та його критерії. Визначення патопсихологічного симптомокомплексу. Структура дефекту. Первинні й вторинні дефекти. Порушення міжфункціональної взаємодії. 4.Класифікатори розладів DSM-5-TR та МКБ-10, МКБ-11. Їх характеристика. Завдання на СРС: 1. Що таке психічна норма і патологія, а також психічне і психологічне здоров'я? Які методологічні підходи використовуються для визначення психічної норми і патології? Які критерії визначають психічну норму і патологію? 2. Охарактеризуйте поняття ненормативного розвитку та психічного дизонтогенезу. Які критерії використовуються для визначення психічного дизонтогенезу? Як визначається патопсихологічний симптомокомплекс і яка структура дефекту в цьому контексті? Яка роль первинних і вторинних дефектів, а також порушень міжфункціональної взаємодії? 3. Основні класифікатори розладів, такі як DSM-5-TR, МКБ-10 та МКБ-11 їх характеристика і як ці класифікатори використовуються для діагностики психічних розладів? 4. Порівняйте DSM-5-TR і МКБ-11 щодо їх підходів до класифікації психічних розладів. Які основні відмінності і у чому схожість між цими класифікаторами, як вони впливають на діагностичну практику?
4	Тема 4. Порушення відчуття, сприймання. 1.Види відчуттів. Функції відчуттів. Класифікація порушення відчуттів (анестезія, гіпостезія, гіперестезія, парестезія, сенестопатія). Основні критерії їх диференціації. Чинники, що можуть впливати на виникнення цих порушень. 2.Види патопсихологічних розладів при порушеннях сприйняття і їхнє патопсихологічне обґрунтування: агнозії. Мозкова локалізація агнозій. Клінічна, психологічна феноменологія та психологічні механізми порушень сприйняття; розлади сприйняття (ілюзії, галюцинації, психосенсорні розлади: макропсія, мікропсія, метаморфопсія, аутометаморфопсія.); 3.Роль перевантаження аналізаторів і недостатності інформації у виникненні порушень сприйняття; порушення особистісного, дереалізація та деперсоналізація, сенсорна депривація. Клінічні кейси. Завдання на СРС: 1. Охарактеризуйте різні види відчуттів і їх функції. Яка класифікація порушень відчуттів, таких як анестезія, гіпостезія, гіперестезія, парестезія, і сенестопатія? Які основні критерії використовуються для їх диференціації, і які чинники можуть впливати на виникнення цих порушень? 2. Які патопсихологічні розлади спостерігаються при порушеннях сприйняття? Як агнозії класифікуються та які є їх мозкові локалізації? Розгляньте клінічну та психологічну феноменологію агнозій та інших порушень сприйняття, таких як ілюзії, галюцинації, макропсія, мікропсія, метаморфопсія та аутометаморфопсія. 3. Яка роль перевантаження аналізаторів і недостатності інформації у виникненні порушень сприйняття? Як порушення особистісного сприйняття, дереалізація, деперсоналізація та сенсорна депривація впливають на сприйняття? Наведіть приклади клінічних кейсів, що ілюструють ці явища. 4. Як психологічні механізми і патопсихологічні обґрунтування впливають на

	порушення сприйняття? Які є сучасні підходи до вивчення і лікування порушень сприйняття, і як вони допомагають у патопсихологічній практиці?
5	Тема 5. Порушення уваги. 1. Види уваги. Теорії та концепції феномену уваги. Властивості уваги. Визначення та основні поняття. 2. Основні порушення уваги. 3. Основні методи дослідження порушень уваги. 4. Зв'язок порушень пам'яті з порушенням уваги і розумової працездатності. 5. Порушення уваги при психічних розладах (депресія, тривожні розлади, шизофренія). 6. Дефіцит уваги (ADHD) у дітей та дорослих. 7. Роль когнітивних змін і старіння на увагу. Вплив нейродегенеративних захворювань на увагу (хвороба Альцгеймера, деменція). Завдання на СРС: 1. Охарактеризуйте різні види уваги, а також основні теорії та концепції феномену уваги. Які властивості уваги визначаються у сучасній психології і як ці властивості допомагають у розумінні функцій уваги? 2. Які основні порушення уваги існують? Як вони класифікуються та їх клінічні прояви? Розгляньте різні типи порушень уваги і їхній вплив на повсякденне функціонування. 3. Які основні методи дослідження порушень уваги використовуються у патопсихології? Як ці методи допомагають у діагностиці та оцінці функціонування уваги у різних контекстах? 4. Як порушення уваги пов'язані з порушеннями пам'яті і розумової працездатності? Яким чином ці порушення можуть взаємодіяти один з одним і як це впливає на загальний когнітивний функціонал?
6	Тема 6. Порушення пам'яті та інтелекту. 1. Види пам'яті, їхня класифікація. Процеси пам'яті. 2. Розлади пам'яті: безпосередньої, опосередкованої. Корсаковський синдром. Порушення модально-специфічних та модально-неспецифічних видів пам'яті. 3. Зв'язок порушень пам'яті з порушенням уваги і розумової працездатності. Амнезія та її форми. Парамнезія та її види. 4. Особливості порушення пам'яті при психічних захворюваннях органічного генезу. 5. Основні методи дослідження порушень пам'яті. Порушення мотиваційного компоненту пам'яті. Ефект Зейгарнік. Порушення динамічного компоненту мнестичної діяльності. 6. Порушення інтелекту. Розлади інтелекту в структурі патопсихологічних синдромів. 7. Методи патопсихологічного дослідження розладів інтелекту. Форми розумової недорозвиненості та їх аудіовізуальні маркери. Завдання на СРС: 1. Охарактеризуйте різні види пам'яті та їх класифікацію. Основні процеси пам'яті (збереження, відновлення, забування) як вони взаємодіють між собою? 2. Які основні розлади пам'яті існують, включаючи безпосередню і опосередковану пам'ять? Як розвивається Корсаковський синдром, які його основні характеристики? Які є порушення модально-специфічних і модально-неспецифічних видів пам'яті? 3. Як порушення пам'яті пов'язані з порушенням уваги і розумової працездатності? Що таке амнезія, і які існують її форми? Які види парамнезії існують, і як вони проявляються? 4. Які особливості порушення пам'яті при психічних захворюваннях органічного генезу? Як ці порушення впливають на когнітивні функції і загальний стан людини?
7	Тема 7. Порушення мислення.

	1.Види мислення. Основні операції мислення. Форми мислення. Підходи до вивчення мислення. 2.Психологічні механізми та клінічна феноменологія розладів мислення; психологічні, у тому числі психоаналітичні, теорії розладів мислення; 3.Клінічна і психологічна феноменологія порушень мислення, основні критерії їх диференціації. Клінічні й психологічні підходи до порушень мислення. 4.Основні методи дослідження порушень мислення. Розлади динаміки мислення та їх характеристика. Розлади форми мислення та їх характеристика. Розлади змісту мислення та їх характеристика: патологія суджень: нав'язливі (обсесії), надцінні та маячні ідеї; Завдання на СРС: 1. Охарактеризуйте різні види мислення і їх основні операції. Які є форми мислення і які підходи використовуються для їх вивчення? 2. Які психологічні механізми та клінічна феноменологія розладів мислення? Як різні психологічні та психоаналітичні теорії пояснюють ці розлади? 3. Яка клінічна і психологічна феноменологія порушень мислення? Які критерії використовуються для їх диференціації? Які є основні клінічні і психологічні підходи до вивчення порушень мислення? 4. Які основні методи дослідження порушень мислення? Як класифікуються розлади динаміки, форми і змісту мислення? Які основні характеристики патології суджень, включаючи нав'язливі ідеї, надцінні і маячні ідеї?
8	Тема 8. Порушення мовлення. 1.Поняття про мовлення. Види мовлення. Основні методи дослідження порушень мовлення. 2.Етіопатогенез мовних розладів; види афазій; дефекти мовлення, їх мозкова локалізація, структура дефекту при афазіях. порушення фонаційного (голосотворюючого) оформлення вимовної сторони мовлення структурно-семантичне системне порушення мовлення. 3.РАС - порушення мовленнєвої діяльності як засобу спілкування. Завдання на СРС: 1. Охарактеризуйте поняття мовлення та його види. Які основні методи використовуються для дослідження порушень мовлення? 2. Які етіопатогенетичні механізми мовних розладів? Які існують види афазій, як дефекти мовлення пов'язані з мозковою локалізацією та структурою дефекту? 3. Що таке РАС (Розлади аутистичного спектра), і як вони впливають на мовленнєву діяльність? 4. Порівняйте різні підходи до дослідження порушень мовлення. Як ці підходи допомагають у діагностиці та терапії мовних розладів?
9	Тема 9. Розлади емоційної сфери. 1.Поняття про емоції та їх характеристики. Основні теорії емоцій. Різновиди емоцій. Властивості емоцій. 2.Різновиди емоційних порушень. Типові форми емоційних розладів: Афект та його різновиди. 3.Розлади настрою. Апатія. Емоційні синдроми. Вегето-вісцеральні прояви, супутні емоційним порушенням. Завдання на СРС: 1. Охарактеризуйте поняття емоцій та їх основні характеристики. Які основні теорії емоцій існують, і як вони пояснюють різновиди емоцій та їх властивості? 2. Які існують різновиди емоційних порушень? Опишіть типові форми емоційних розладів, зокрема афект та його різновиди. 3. Які основні розлади настрою, і як вони впливають на емоційний стан людини? Що таке апатія, і як вона пов'язана з іншими емоційними розладами? 4. Що таке емоційні синдроми, і як вони проявляються? Яку роль відіграють вегето-

	вісцеральні прояви в емоційних порушеннях?
10	Тема 10. Психомоторні розлади та розлади вольової діяльності. 1.Поняття волі. Види вольових якостей. Етапи складної вольової дії. Зовнішні та внутрішні перешкоди волі. 2.Розлади психомоторики: апраксія, диспраксія. Їх мозкова локалізація 3.Методи дослідження порушення довільних рухів. 4.Патологічні зміни вольової сфери: Парабулія та її прояви. 5.Розлади потягів та перверзії: загальна характеристика. 6.Розлади харчового потягу: причини та прояви. Розлади статевого потягу. 7.Переключення потягів: розлад інстинкту самозбереження, сексуальні перверзії. Завдання на СРС: - Охарактеризуйте поняття волі, види вольових якостей, і етапи складної вольової дії. Які зовнішні та внутрішні перешкоди можуть впливати на здійснення вольових дій? - Що таке апраксія? Які мозкові структури відповідають за ці порушення психомоторики, і як їх локалізація впливає на симптоми? - Які основні методи дослідження порушень довільних рухів існують? Охарактеризуйте методи та техніки, які дозволяють оцінити і проаналізувати порушення вольових функцій. - Що таке парабулія та які її прояви? Як патологічні зміни вольової сфери впливають на поведінку та функціонування особистості?
11	Тема 11. Розлади свідомості та самосвідомості особистості. 1.Розуміння свідомості у філософії, психіатрії та психології; психологічна характеристика порушень свідомості (оглушення, онейроїду, делірію, затьмарення, псевдодеменції); 2.Проблема свідомого та несвідомого у психології та патопсихології; 3.Розлади свідомості. Методи дослідження розладів свідомості. 4.Розлади особистості. Характеристика основних розладів особистості. 5.Методи патопсихологічного дослідження розладів особистості. Завдання на СРС: - Охарактеризуйте поняття "свідомість" в контексті філософських, психологічних і психіатричних підходів. Як ці підходи відрізняються один від одного? - Визначте основні підходи до вивчення свідомого та несвідомого у психології та патопсихології. Які основні теорії ви можете виділити? - Порівняйте різні методи дослідження розладів свідомості, їх переваги та обмеження. Які методи є найбільш ефективними в певних клінічних ситуаціях? - Охарактеризуйте основні типи розладів особистості. Які методи патопсихологічного дослідження використовуються для їх діагностики та оцінки?
12	Тема 12. Патопсихологічні реєстр-синдроми. 1.Патопсихологічні реєстр-синдроми: (шизофренічний, афективно-ендогенний, олігофренічний, екзогенно-органічний, ендогенноорганічний, особистісно-аномальний, психогеннопсихотичний, психогенно-невротичний); 2.Характеристики типових патопсихологічних реєстрсиндромів у хворих з різними формами психічних захворювань. Завдання на СРС: - Охарактеризуйте патопсихологічні реєстр-синдроми. Які ключові особливості та прояви кожного з них? - Визначте основні відмінності між шизофренічним і афективно-ендогенним реєстр-синдромами. Як ці відмінності впливають на діагностику та лікування?
13	Тема 13. Органічні синдроми.

	1.Визначення органічних синдромів: що таке органічні синдроми і як вони відрізняються від інших типів синдромів. 2.Класифікація органічних синдромів. Основні типи органічних синдромів: Класифікація за етіологією: первинні та вторинні органічні синдроми, їхні причини та особливості. Завдання на СРС: 1. Порівняйте особливості патопсихологічних реєстр-синдромів у хворих з різними формами психічних захворювань. Які спільні та відмінні риси можна виявити? 2. Охарактеризуйте методи дослідження та оцінки патопсихологічних реєстр-синдромів. Які підходи є найбільш ефективними для діагностики в кожному з випадків?
14	Тема 14. Невротичні розлади. 1.Визначення невротичних синдромів. Невротичні розлади, їх характеристика та відмінності від інших психічних розладів. Класифікація невротичних розладів. 2.Етіологія та патогенез невротичних розладів. 3.Основи діагностики невротичних розладів. Клінічні методи, психометричні тести, диференціальна діагностика. Завдання на СРС: 1. Охарактеризуйте невротичні синдроми та їхні основні ознаки. Які основні відмінності між невротичними розладами і іншими психічними розладами? 2. Визначте основні етіологічні фактори та патогенетичні механізми невротичних розладів. Як ці фактори взаємодіють у розвитку невротичних станів? 3. Порівняйте різні клінічні методи діагностики невротичних розладів. Які психометричні тести використовуються і як вони допомагають у встановленні діагнозу? 4. Охарактеризуйте підходи до диференціальної діагностики невротичних розладів. Як можна відрізнити невротичні розлади від інших психічних розладів?
15	Тема 15. Розлади особистості та поведінки в зрілому віці. 1.Визначення розладів зрілої особистості. Специфічні розлади особистості. Причини та умови їх виникнення. 2.Змішані і інші розлади особистості. Стійкі зміни особистості, що не пов'язані з пошкодженням, або хворобою головного мозку, особливості поведінки, когнітивної, та афективної сфер. 3.Розлади звичок та потягів. 4.Розлади статевої ідентифікації. 5.Антисоціальний особистісний розлад: клінічні ознаки антисоціального розладу. 6.Межовий особистісний розлад. Завдання на СРС: 1. Охарактеризуйте специфічні розлади зрілої особистості. Які основні причини та умови їх виникнення можна виділити? 2. Визначте змішані та інші розлади особистості. Як стійкі зміни особистості, що не пов'язані з пошкодженням чи хворобою головного мозку, впливають на поведінку, когнітивну та афективну сфери? 3. Порівняйте розлади звичок і потягів з іншими типами розладів особистості. Які основні особливості та механізми цих розладів? 4. Охарактеризуйте розлади статевої ідентифікації. Які клінічні ознаки і підходи до діагностики цих розладів?
16	Тема 16. Патопсихологічна семіотика. 1.Визначення та роль патопсихологічної семіотики в психологічній галузі знань. Основні типи симптомів (позитивні, негативні). Шизофренічний реєстр; 2.Депресивні розлади; 3.Епілепсія;

	4.Старече слабоумство; Пресенільні деменції; 5.Церебральний атеросклероз; Наслідки закритої черепно-мозкової травми. Завдання на СРС: 1. Охарактеризуйте патопсихологічну семіотику. Яка роль патопсихологічної семіотики в психологічній практиці? Як позитивні та негативні симптоми відрізняються один від одного, і як вони проявляються в шизофренічному реєстрі? 2. Визначте основні клінічні прояви депресивних розладів. Як ці прояви впливають на функціонування особистості та її соціальне життя? 3. Порівняйте основні симптоми епілепсії з симптомами інших неврологічних розладів. Які методи діагностики використовуються для визначення епілепсії? 4. Охарактеризуйте старече слабоумство і пресенільні деменції. Які особливості їхнього перебігу та відмінності? Які методи лікування та підтримки є ефективними для пацієнтів з цими станами?
17	Тема 17. Психотерапія та соціотерапія. 1.Введення в психотерапію та соціотерапію. Методи принципи та техніки психотерапії. 2.Когнітивно-поведінкова терапія. 3.Психоаналітична терапія. 4.Гештальт-терапія. 5.Сімейна терапія. Інші сучасні підходи. Роль психотерапевта і пацієнта. 6.Етичні аспекти та межі професії. Роль супервізії та професійного розвитку. 7.Перспективи розвитку галузі. Завдання на СРС: 1. Охарактеризуйте основні принципи та техніки психотерапії. Які методи використовуються в психотерапії та соціотерапії для досягнення терапевтичних цілей? 2. Визначте основні відмінності між когнітивно-поведінковою терапією і психоаналітичною терапією. Як кожен з цих підходів впливає на процес лікування? 3. Порівняйте гештальт-терапію з сімейною терапією. Які основні особливості та техніки використовуються в кожному з підходів? 4. Охарактеризуйте етичні аспекти психотерапевтичної практики та роль супервізії. Як ці аспекти впливають на професійний розвиток та якість надання психотерапевтичних послуг?
18	Тема 18. Основи психопрофілактики. 1.Введення в психопрофілактику. Визначення та мета психопрофілактики. Основні принципи та завдання психопрофілактики. Психопрофілактика в різних сферах життя: в освіті (школах, університетах) на робочому місці, в родині та соціальних групах. 2.Психопрофілактика у дорослих та у літніх людей. Сучасні тренди та інновації в психопрофілактиці. 3.Роль психопрофілактики в системі охорони психічного здоров'я. Методи оцінки ефективності психопрофілактики. 4.Методи моніторингу та оцінки результативності психопрофілактичних програм та інтервенцій. Завдання на СРС: 1. Охарактеризуйте основні принципи та завдання психопрофілактики. Як психопрофілактика реалізується в різних сферах життя, таких як освіта, робоче місце, родина та соціальні групи? 2. Визначте основні особливості психопрофілактики для дорослих та літніх людей. Які сучасні тренди та інновації впливають на розвиток психопрофілактичних заходів для цих вікових груп? 3. Проаналізуйте роль психопрофілактики в системі охорони психічного здоров'я. Які методи використовуються для оцінки ефективності психопрофілактичних програм?

	4. Охарактеризуйте методи моніторингу та оцінки результативності психопрофілактичних програм та інтервенцій. Які підходи є найбільш ефективними для вимірювання результатів психопрофілактичної діяльності?
--	---

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують питання за всіма темами в теоретичному або практичному аспекті. Самостійна робота з навчальної дисципліни «Патопсихологія» включає:

- поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;
- проведення досліджень за методиками з якими знайомилися на практичних заняттях.

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- робота з довідковою літературою.

Види самостійної роботи здобувача освіти :

- підготовка до аудиторних занять – 44 год;
- підготовка до модульної контрольної роботи – 4 год;
- підготовку до екзамену – 30 год.

Загалом – 78 год.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні дисципліни семестровий рейтинг здобувача вищої освіти формують: робота на семінарах та вчасна здача відповідей на тестові завдання модульної контрольної роботи. Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Здобувачам вищої освіти важливо відвідувати лекції, оскільки на них висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал в обсязі, достатньому для опанування дисципліни, що дасть змогу краще підготуватись до семінарських занять і в цілому опанувати дану дисципліну. Відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно. Активна участь здобувача вищої освіти на семінарських заняттях є обов'язковою. Пропуск семінарського заняття не дає можливість отримати здобувачу вищої освіти бали у семестровий рейтинг. Разом з тим, здобувач вищої освіти, який пропустив семінарські заняття з поважної причини, і має необхідний документ, який підтверджує відсутність (наприклад довідку від лікаря), може здати підготовлену доповідь викладачу під час консультацій або під час перерви у навчальному занятті і отримати не більше половини максимального вагомого балу, який передбачений за участь в семінарі (тобто максимальна кількість балів складатиме не більше 1). Графік консультацій, доступний на сайті кафедри психології та педагогіки, але викладач сам призначає здобувачам вищої освіти час консультації в індивідуальному порядку.

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни (силабусом), доступні з особистого кабінету здобувача вищої освіти в системі «Кампус», гугл класі або на сайті кафедри психології та педагогіки.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, пов'язаних з навчанням. Бажано, щоб на семінарському занятті здобувач вищої освіти використовував підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст тем навчальної дисципліни «Патопсихологія». Тематика лекцій наведена у робочій програмі дисципліни.

На семінарських заняттях здобувачі вищої освіти поглиблюють і розширюють знання з предмету. Тематика семінарських занять наведена у робочій програмі дисципліни.

При викладанні курсу «Патопсихологія» передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-дискусії, лекції-аналіз конкретної ситуації; пояснювально-ілюстративні, інтерактивні методи. Семінарські/практичні заняття присвячуються виконанню завдань, розгляду конкретних ситуацій, презентації доповідей. Програмою курсу передбачено форми роботи: виступ за темою індивідуального завдання у формі презентації; виступ-інформування за темами семінарських занять; семінар з індивідуальною та груповою роботою. На семінарських заняттях застосовуються методи і форми роботи: робота парами, тріадами, ситуаційні задачі; групові дискусії при вивченні проблемних питань (розгляд кейсів, фільманаліз, обговорення).

Готуючись до семінарських занять, здобувач вищої освіти має чітко усвідомлювати зміст запитань, дати розгорнуту відповідь на них і відповісти на тестові завдання. Під час семінарських занять викладач резюмує сильні і слабкі місця у доповідях здобувачів вищої освіти, вказує на помилки, якщо такі є, дає відповіді на додаткові питання здобувачів вищої освіти з теми семінарського заняття.

Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти: опрацювання лекційного матеріалу та робота з додатковою літературою. Підготовка до семінарських занять: самостійне опрацювання додаткової літератури до тем лекційного курсу; самостійне опрацювання питань для підготовки до занять (самоконтроль засвоєння змісту лекційного курсу; пошук додаткових джерел інформації по темі практичного заняття (монографії, науково-популярні видання, наукові та популярні статті) в бібліотеках та в електронному вигляді (в мережі INTERNET).

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачами вищої освіти для планування самостійної роботи.

Форми поточного контролю: усне опитування, експресконтроль на практичних заняттях, виступ здобувача вищої освіти із доповіддю або повідомленням, участь у обговоренні питань на семінарських заняттях, участь у вирішенні практичних завдань. Відповіді здобувача освіти повинні свідчити про його самостійність (демонструвати ознаки самостійності виконання здобувачем роботи), відсутність ознак повторюваності та плагіату, тобто відповідати вимогам доброчесності.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів вищої освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПП ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПП ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПП ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів вищої освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з

питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: **опитування за темою заняття, виконання завдань.**

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг виконання здобувачами вищої освіти індивідуальних навчальних планів згідно графіка навчального процесу.

Семестровий контроль: **екзамен.**

PCO з дисципліни Патопсихологія, семестровий контроль з якої передбачений у вигляді екзамену, розроблено за типом PCO-2 і складається з двох складових:

- стартової – призначена для оцінювання заходів поточного контролю впродовж семестру;
 - 1) робота на семінарських (практичних) заняттях;
 - 2) складання модульної контрольної роботи;
- екзаменаційної

Оцінювання та контрольні заходи

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти проводиться на основі рейтингової системи відповідно ПОЛОЖЕННЯ про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologennia_RSO_2022.pdf

За встановленими в PCO критеріями та результатами заходів поточного контролю здобувачів проводиться календарний контроль, порядок проведення якого визначено у Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського. <https://osvita.kpi.ua/node/32>

Викладач оцінює роботу здобувач вищої освіти на кожному семінарському занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на семінарських заняттях виставляється викладачем під час першого і другого календарного контролю – на восьмому і чотирнадцятому тижнях навчання відповідно. Рейтинг здобувача вищої освіти станом на 7-й тиждень і 13-й тиждень навчання повідомляється здобувачу вищої освіти на занятті чи в особистому кабінеті електронного кампусу.

Модульна контрольна робота (МКР) складається з 28 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни. МКР проводиться за допомогою гугл-тестів на останній (передостанній) лекції. Доступ до МКР надається здобувачам вищої освіти лише під час лекції. Перескладати МКР не можна.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання з дисципліни Патопсихологія представлені у Додатку 1.

Здобувач вищої освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувача вищої освіти з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Здобувач вищої освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувача вищої освіти з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам освіти

Вивчення курсу «Патопсихологія» передбачає засвоєння здобувачами вищої освіти системи психологічних знань, основних понять за темами, ознайомлення з навчально-методичними матеріалами.

Головною метою лекцій є мотивація і організація роботи здобувачів вищої освіти з навчальним матеріалом у міжсесійний період. Лекції проводяться із використанням мультимедійних презентацій (за наявності умов в аудиторії).

Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої освіти має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, ознайомитись зі змістом матеріалу підручника. При виникненні

питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений здобувач вищої освіти не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж здобувач вищої освіти не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо здобувач освіти не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи здобувача вищої освіти і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри психології та педагогіки, к. психол.н., Сербовою Ольгою Вікторівною та викладачем кафедри психології та педагогіки Чумаковим Володимиром Олексійовичем

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 14 від 14.05.2025 р.)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від 26.06.2025 р.)

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

РСО з дисципліни Патопсихологія, семестровий контроль з якої передбачений у вигляді екзамену, розроблено за типом РСО-2 і складається з двох складових:

- стартової – призначена для оцінювання заходів поточного контролю впродовж семестру;
 - 1) робота на семінарських (практичних) заняттях;
 - 2) складання модульної контрольної роботи;
- екзаменаційної – призначена для оцінювання окремих запитань (завдань) на екзамені.
 - 3) складання екзамену (усно).

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
1	<i>робота на семінарських (практичних) заняттях:</i> активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді.	36	2	18	36
2	складання модульної контрольної роботи;	14	14	1	14
3	екзамен	50	50	1	50
Всього					100

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях (максимальна кількість балів складає 36 (кількість балів на 1 занятті – 2):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії. Участь у вирішенні практичних завдань (розгляд кейсів, диспут, робота парами, тріадами, ситуаційні задачі; групові дискусії, фільманаліз, обговорення). Відповіді здобувача освіти повинні свідчити про його самостійність (демонструвати ознаки самостійності виконання здобувачем роботи), відсутність ознак повторюваності та плагіату, тобто відповідати вимогам доброчесності.	2
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	1
відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0

2. Складання модульної контрольної роботи (максимальна кількість балів складає 14 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 0,5)):

вірно виконано всі тестові завдання	14
вірно виконано 60% тестових завдань	8-13
не вірно виконано < 60 тестових завдань	0

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RC = 36 + 14 = 50 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50% від R, а саме:

$$RE = 50 \text{ балів}$$

Таким чином рейтингова шкала навчальної дисципліни складає **R = RC + RE = 100 балів.**

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (Rc) не менше 60% від RC.

3. Складання екзамену: екзамен проводиться в усній формі.

Екзаменаційний білет складається з двох питань за тематичними розділами курсу.

Ваговий бал кожного питання – 25.

Критерії екзаменаційного оцінювання:

Теоретичне питання розкрито повністю, з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу, висловлення власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі наявні у питанні. При розкритті питання застосовано системні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Висновки до завдань аргументовані та обґрунтовані. Відповідь повна, чітка, викладена в логічній послідовності, що свідчить про глибоке розуміння суті питання; уміння робити практичні висновки, рекомендації.	22-25
Відповідь на теоретичне питання свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти з матеріалом лекцій та підручника; наявні певні неточності у відповіді або відповідь неповна та/або порушено послідовність викладання матеріалу. Зміст питання розкрито, але наявні труднощі застосування знань при наведенні прикладів та вирішенні завдань теоретичного питання.	19-21
Достатньо поверхова відповідь на теоретичне питання; наявність суттєвих помилок при формулюванні та висвітленні понять, на додаткові (уточнюючі) запитання відповідь не по суті або з великою кількістю помилок, але намагання висловити власне розуміння суті поставленого питання; відтворення менше половини навчального матеріалу з питань. Здобувач освіти без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, припускається значної кількості помилок, стикається зі значними труднощами при аналізі та трактуванні питання.	15 –19
Теоретичне запитання розкрито неповно, з суттєвими помилками або зовсім не розкрито, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу, здобувач освіти не може довести свою думку. При виконанні практичного завдання припускається значної кількості помилок, стикається зі значними труднощами при аналізі та трактуванні ситуацій, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні. Відсутність відповіді.	0-14 (< 60%)

Для отримання відповідних оцінок (ECTS та традиційних) рейтингова оцінка (**RD**) переводиться згідно з таблицею:

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно

Орієнтовний перелік питань до екзамену

1. Психологічні особливості і психічні розлади осіб зрілого, похилого і старечого віку.
2. Порушення мовлення.
3. Сучасні психологічні концепції про механізми порушень мислення.
4. Основні методи дослідження порушень пам'яті, мислення, мовлення.
5. Особливості проведення патопсихологічного експерименту.
6. Методи обстеження психічно хворих.
7. Внесок Б.В. Зейгарник до патопсихології.
8. Класифікація порушень відчуттів (анестезії, гіперестезії, сенестопатії, синестезії, парестезії), основні критерії їх диференціації.
9. Патопсихологія і медична психологія.
10. Порушення процесу саморегуляції пізнавальної діяльності.
11. Поняття свідомості у філософії, психології і психіатрії.
12. Патопсихологічні прояви порушень особистості.
13. Сексуальні девіації (парафілії).
14. Основні форми поведінки, що відхиляється (пияцтво, алкоголізм, токсикоманія, наркоманія, агресивні поведінка, суїцид, порушення їстівної поведінки, розлад потягів).
15. Психологічна характеристика окремих видів порушення свідомості.
16. Поняття «патопсихологія» і «психопатологія», їх відмінності.
17. Принципи побудови патопсихологічного обстеження.
18. Метод спостереження в психопатології.
19. Вплив психіатричних концепцій на становлення патопсихології (В.М. Бехтерев, С.С. Корсаков, Е. Крепелін, Е. Блейлер та ін.).
20. Психологічна сутність психопатій.
21. Психологічні втручання (інтервенції).
22. Розлади мовлення (афазії, дизартрії, мутизм).
23. Діагностика та класифікація психічних розладів у Міжнародній класифікації хвороб.
24. Клінічна і психологічна феноменологія порушень мислення, основні критерії їх диференціації.
25. Методики дослідження розладів пам'яті.
26. Психологічні особливості і психічні розлади осіб зрілого, похилого і старечого віку.
27. Епілепсія.
28. Схема патопсихологічного обстеження дітей певної вікової категорії.
29. Патопсихологічні прояви порушень особистості.
30. Взаємодія психолога і лікаря – психотерапевта при проведенні психотерапії.
31. Порушення самосвідомості, їхнє місце в загальній картині порушень психічної діяльності.
32. Психологічна корекція.
33. Класифікація психічних хвороб.
34. Психологічні особливості і психічні розлади осіб зрілого, похилого і старечого віку.
35. Основні операції мислення.
36. Порушення смислоутворення.
37. Патопсихологія пам'яті.
38. Психологічне консультування.
39. Порушення структури ієрархії мотивів.
40. Патопсихологічний експеримент.
41. Психотерапія і патопсихологія як дві галузі знання, що мають спільний об'єкт, але різний предмет вивчення.
42. Місце патопсихології в системі наук.
43. Методи дослідження відчуттів і сприймання.
44. Порушення особистісного компоненту мислення.
45. Патопсихологічні дослідження і теоретичні питання психіатрії.
46. Агнозії, ілюзії, галюцинації, ейдетизм, дереалізаційні розлади, порушення сприймання часу.
47. Методи дослідження структурних компонентів особистості.
48. Порушення динаміки діяльності мислення.
49. Загальне уявлення про основні напрями психотерапії.

50. Психологічні особливості і психічні розлади осіб зрілого, похилого і старечого віку.
51. Методики дослідження порушень мислення.
52. Патопсихологічні та психотерапевтичні втручання.
53. Порушення відчуття і сприймання.
54. Принципи побудови патопсихологічного обстеження.
55. Місце патопсихології в системі наук.
56. Порушення саморегуляції і опосередкування.
57. Сексуальні девіації (парафілії).
58. Психотерапія як різновид психологічної допомоги.
59. Методи профілактики психічних захворювань.
60. Патопсихологічний експеримент.
61. Порушення особистісного компоненту мислення.
62. Методики дослідження розладів пам'яті.
63. Історія розвитку патопсихології та психіатрії.
64. Психологічна характеристика окремих видів порушення свідомості.
65. Психологічні втручання (інтервенції).
66. Взаємодія психолога і лікаря – психотерапевта при проведенні психотерапії.
67. Розлади відчуття і сприймання.
68. Патопсихологічні дослідження і теоретичні питання психіатрії.
69. Принципи побудови патопсихологічного обстеження.
70. Патопсихологія і медична психологія.
71. Методи дослідження структурних компонентів особистості.
72. Психологічні особливості і психічні розлади осіб зрілого, похилого і старечого віку.
73. Порушення пам'яті при психічних захворюваннях органічного генезу.
74. Психологічна характеристика окремих видів порушення свідомості.
75. Агнозії, ілюзії, галюцинації, ейдетизм, дереалізаційні розлади, порушення сприймання часу.
76. Психологічна сутність психопатій.
77. Психологічне консультування.
78. Внесок Б.В. Зейгарник до патопсихології.
79. Основні форми поведінки, що відхиляється.
80. Порушення смислоутворення.
81. Патопсихологічні дослідження і теоретичні питання психіатрії.
82. Класифікація психічних хвороб.
83. Метод спостереження в психопатології.
84. Принципи побудови патопсихологічного обстеження.
85. Методи профілактики психічних захворювань.
86. Патопсихологія пам'яті.
87. Патопсихологічний експеримент.
88. Діагностика та класифікація психічних розладів у Міжнародній класифікації хвороб.
89. Порушення пам'яті при психічних захворюваннях органічного генезу.
90. Психологічні особливості і психічні розлади осіб зрілого, похилого і старечого віку.
91. Основні операції мислення.
92. Сексуальні девіації (парафілії).
93. Патопсихологічні прояви порушень особистості.
94. Методи дослідження структурних компонентів особистості.
95. Психологічні втручання (інтервенції).
96. Психологічна характеристика окремих видів порушення свідомості.
97. Порушення самосвідомості, їхнє місце в загальній картині порушень психічної діяльності.
98. Психологічні втручання (інтервенції).
99. Порушення відчуття і сприймання.
100. Психологічне консультування.